

Přesto se k porodům doma ještě vrátím. Ženy, které se vydávají touto cestou, argumentují, že chtějí родit ve své vlastní režii, být doma a ne v neosobním zdravotnickém zařízení mezi cizími lidmi. Také tím, že porod je iniciační obřad, brána do dospělosti pro matku, brána do světa pro dítě... Soukromá záležitost.

Co k tomu můžu říct? Jen konstatovat, že se vzdávají možnosti rychlého lékařského zásahu. Devět měsíců těhotenství a porod jsou dvě odlišné věci. Zatímco můžeme hovořit o těhotenství s nízkými riziky komplikací, neexistuje porod, kde by se na jeho začátku dalo jednoznačně prohlásit, že je nízkorizikový. Kdykoliv, opakují, kdykoliv během jakéhokoliv porodu může nastat komplikace, která ohrozí matku i rodící se dítě. Krvácení během porodu, potíže s placentou, se stahováním dělohy. To vše se doma řeší blbě. I kdyby byla přítomna porodní asistentka nebo lékař, stojí tam s holýma rukama nad těžce ohroženou ženou a dítětem. Následný transport rychlou sanitkou do špitálu trvá dlouhé minuty, při dnešní dopravní situaci zvlášť. Nikdy bych u toho nechtěl být, protože to, co v porodnici zvládnou hravě, bych doma nemusel zvládnout vůbec, nebo špatně. Je to zkrátka zbytečný hazard.

Ale nelze to odsuzovat paušálně, protože pořád jsou na ve světě oblasti, kde není ani jiná volba. V rozvinutých zemích bych rozhodně sázel na klidné, intimní a pohodlné prostředí, kde je k dispozici sofistikovaná první pomoc v případě možných komplikací. Domácí porod je spíše zoufalou reakcí na předchozí negativní zážitek z porodnice. Například u nás bylo v roce 2023 evidováno sto čtyřicet čtyři takových případů z celkem devadesáti tisíc porodů. 0,16 procent. Proto by i pozornost této problematice měla odpovídat 0,16 procentům.

Po staletí, až do počátku století dvacátého, se všechno nicméně odehrávalo doma. Někdejší porodní báby, akušérky – dozvěděla jsem se, že tohle slovo pochází z francouzského

accoucher, což znamená slehnout –, tak tyhle porodní báby věděly aspoň trochu, jak na to?

Moc ne, ony spíš asistovaly. Vždyť měly pramálo technických možností. Zlom nastal, když v roce 1560 Angličan Peter Chamberlain vynalezl porodnické kleště. Nástroj, který umožnil uvízlé dítě vytáhnout. Měl jsem možnost držet v ruce jeho věrnou repliku a překvapilo mě, jak byl malý a lehký, ale ocel byla pevná. Chamberlain nosil obrovský plášť, který přehodil přes rodičku, něco jako když dříve fotografové používali černý přehoz, takzvanou jeptišku. A v tom plášti měl kleště, které tudíž nikdo nespatriil. Nasadil je a pak už zúčastnění slyšeli jen křik mimina. Chamberlain se stal kouzelníkem, polobohem, volali ho ke královským dvorům a k jiným prominentním rodičkám. Až do roku 1728 šlo o rodinné tajemství. Poté, co se to proláklo, začali jednotliví porodníci konstruovat svoje obdobné nástroje. Došlo to tak daleko, že koncem 19. století nemohl být člověk profesorem, aniž by po něm nebyly pojmenovány kleště. Z nich tři typy se udržely až dodnes. Klešťový porod ve správnou chvíli, za správných podmínek, je pořád zcela legitimní.

Česká republika se údajně vzdaluje doporučením Světové zdravotnické organizace v počtu císařských řezů, kterých u nás stále přibývá. Oproti přelomu tisíciletí je to zhruba dvojnásobek. Zvyšuje se podíl matek, které, i když nejde o rizikové těhotenství, přivádějí své dítě na svět císařským řezem. Proč se to děje?

Předně, Světová zdravotnická organizace není schopna dávat paušální doporučení, stejná pro rovníkovou Afriku nebo severní Evropu. Musíme se zabývat doporučeními, která jsou relevantní pro země s přibližně stejnou kulturní a ekonomickou úrovní. Ano, v různých státech světa se provádění císařských řezů vymklo kontrole. My jsme si tohoto nebezpečí dobře vědomi, a proto se počet císařských řezů v České republice stabilizoval kolem dvaceti pěti procent. Což považuji za vcelku racionální kompromis.